

Ошца

Часопис о Краљевчанима и Краљеву

Број 30 | Година 4 | јун 2022.

ПРИМЕРАК БЕСПЛАТАН

НАШИХ ПРВИХ 30 БРОЈЕВА

Донатори у овом броју: о.д. Dva В | Изопан | Токалић д.о.о. | Га-Ми | Софист Физичка лица: М. Миленковић,

Издавач „СИЦА„ За издавача, Драган Блатојевић, Јован Анђионић, Ликовна опрема Јован Анђионић, Штампа Сица, Тираж 1000
www.sidza.rs | email: sidzacasopis@gmail.com | ISSN 2683-524X = Сица (Краљево) | COBISS.SR-ID 283032588

ДЕО ТРОШКОВА ИЗДАВАЊА ЧАСОПИСА
 ПОМОГАО ГРАД КРАЉЕВО

РАЧУН ЗА УПЛАТЕ ДОНАЦИЈА ЗА ШТАМПУ ЧАСОПИСА:
 200-3290450101003-06 - БАНКА ПОШТАНСКА ШТЕДИОНИЦА

РУСКА ПЛАЖА НА ИБРУ

Завреме трајања Октобарске револуције у Русији, покренут је талас избеглоца који је емигрирао у већи број европских земаља. У емиграцију су кренуле, после пораза, и бројне јединице Руске царске војске.

Припадници Руске емиграције у Југославију су почели да долазе у Југославију 1921. године. Долазак руских емиграната у Краљево забележен је у фебруару 1921. године. У табели миграционих процеса избегличке групе са Лмноса забележено је да је у Краљево дошло 68 људи.

Прве избеглице у Краљево су стигле возом узног колосека који је саобраћао на пеузи Сталаћ – Крушевац – Врњачка Бања – Краљево – Чачак.

Долазак руских избеглица у Краљево забележен је у фебруару 1921. године. У табели миграционих процеса избегличке групе са Лмноса забележено је да је у Краљево дошло 68 људи.222) (МЈ 216)

Прве избеглице у Краљево су стигле возом узног колосека који је саобраћао на пеузи Сталаћ – Крушевац – Врњачка Бања – Краљево – Чачак.

Када је донета Одлука Владе да се 1929. године продужи градња пруге Краљево – Рашка и да се на изградњи пруге и пута за Рашку ангажује један пук Козака. У Краљево је дошао „Први пук Запорошких козака“ који је носио назив „Императорке Катарине Велике“ са командантом атаманом Науменком. Ова јединица је имала дозволу да задржи своју козачку формацију, без ватреног оружја, да организују свој боравак у складу са својим правилима, да носи своју униформу и и ознакама чинова, да задрже своју коњицу и о њој брину. Ова јединица козака бавила се, као организована радна снага, грађевинским радовима, поправком и изградњом путева и мостова за рачун инвеститора и на тај начин обезбеђивала средства за свој живот.

Са дозволом државних органа део козачке јединице је смештен у Кованлуку, на простору државног војног магацина, а део у Краљеву на левој обали Ибра, испод моста, на Кановића имању.

Недељом и за време празника, ова јединица се одмарала или организовала приказивање разних вежби и акробатских вештина са коњима. Приказивање козачких вештина са коњима изазивало је велико интересовање грађана. После завршених вежби Козаци су од присутних гледалаца, у козачким капама, сакупљали добороволни прилог у новцу.

Како ова јединица није имала услове за одржавање личне хигијене козака и својих коња, она је са Кованлука силазила на ушће Рибнице у Ибар и ту уз присуство својих официра организовала колективно купање војника и неговање коња. Пошто козаци са собом нису имали гардеробу за купање, они су се купали голи. Због тога су краљевчани ово место назвали „руска плажа“.

У вези са Руском плажом у краљевачкој чаршији су многи шерети збивали шале. Шаљиве поруке су нарочито упућивали девојкама које се нису удавале или су биле пробирљиве у избору младожење. Њима су варошки шерети препоручивали да им је боље да се прошетају до Руске плаже, него да дангубе по краљевачком корзоу!

Назив „Руска плажа на Ибру“ задржао се до данас.

Приредио др Милан Матијевић,
из рукописа Руска колонија у Краљеву

ВЕЛИКА БРУКА ЗА КРАЉЕВЧАНЕ

Имао сам прилику да седамдесетих година прошлог века, са тимом архитеката под именом „Група 13“, учествујем на конкурс за израду идејног решења Спомен парка стрељаним грађанима Краљева, октобра 1941.

У жирију је био и наш професор Богдан Богдановић, који је већ реализовао ремек дела сакралне архитектуре (Крушевац, Прилеп, Мостар).

Рођен сам у Краљеву те године и знам, да готово нема породице у којој тада није стрељан отац, стриц, ујак, брат, или најближи комшија. Све мушке главе које су се затекле у граду. Подсетићу јавност, да је Краљево тада са ближњом околином, имало око 12.000 становника. И мада је неумесно поредити га са Крагујевцем, кад су у питању обе велике трагедије, процентуално је у односу на број становника, више људи страдало у Краљеву. А стрељани су и ђаци краљевачке гимназије. По неким проценама пет до шест хиљада, али нека новија истраживања и нови историчари, кажу око 2.500.

Спремајући се за овај конкурс седамдесетих, прегледао сам документацију у Краљевачком музеју. Као и увек дотад, Немци су имали педантну и тачну документацију (а Музеј можда само део те документације), куцану „Адлер“ писаћом машином, са именима, презименима, занимањем и датумима рођења стрељаних. Било је ту и Словенаца, Чеха, Хрвата, па чак и Француза, који су радили у Фабрици авиона. Музеј је сачувао и потресна сведочанства – писма, које су таоци пре стрељања писали својим супругама, мајкама, сестрама, браћи.

По причи мојих родитеља који су избегли у оближње село, Немци су најпре похапсили раднике фабрике авиона, затим фабрике вагона, запослене на Железници и на крају обичне грађане које су позвали у Општину да овере лична документа. Све ове људе су затворили у хале фабрике вагона и у групама по стотинак људи изводили на стратиште и за три дана, све их стрељали.

Након рата, на овом стратишту у кругу фабрике вагона, биле су обележене само две велике хумке, ограђене стубићима и ланцима, како се то онда радило на сличним местима. То је

била и почетна позиција за све учеснике конкурса, са захтевом да се тај простор максимално поштује.

Победио је рад београдских архитеката Спасоја Крунића и Драгутина Шиље Ковачевића. Наша екипа „Група 13“, добила је специјално признање за изузетан уметнички приступ пројекту и текст који је пратио цртеже. Ја лично, као Краљевчанин, имао сам част, да учествујем у реализацији награђеног пројекта. Тада је основан и посебан Фонд за изградњу Спомен парка који је успешно водио покојни професор Раде Јоветић. Са тугом и сетом се сећам, како је Спомен парк грађен и одржаван, а сваке године приређиван помен 14. октобра, уз учешће свих, тадашњих република.

Све ово написах зато што сам ових дана добио потресно писмо од „Друштва за заштиту Спомен гробља 14. октобар“ из Краљева, са фотографијама које сведоче о катастрофалном стању овог меморијалног споменика које већ дуго траје. Меморијал је разграђен, делови ограде однесени, крстови поломљени, људи из околних, дивље изграђених кућа напасају стоку и везују коње за мермерне стећке, на које сам и ја својом руком исписивао имена стрељаних, а мајстори из села Каменице, клесали. Три стара вагона који су као симбол стрељаних избеглица били дао меморијала су уништена и однето је све што се могло однети. Амфитеатар за госте потпуно је девастиран.

Посетио сам Краљево ових дана и уверио се, да је стање заиста недопустиво. За разлику од Краљевчана, Крагујевчани свој парк на 350 хектара, са 12 стално запослених, педантно и уредно одржавају и негују сећања на своје суграђане који су страдали у периоду од 14. до 20. октобра 1941.

Поменуто друштво „14. октобар“ у писму које ми је послато, тражи помоћ од Месне заједнице и од Републике, позивајући се на Закон о ратним меморијалима који регулише питање њихове заштите. Фотографије које поседујемо сведоче о великој бруци Краљевчана, који су својом небригом и бахатошћу, оскрнавили сећање на своје суграђане, невинно страдале 14. октобра 1941 године.

Аутор текста Мирослав Синеуновић Симеун, архитекта из Београда

ПИСМО ИЗ НОРВЕШКЕ

Када дође време да се запитамо шта и куда даље са животом често доспемо у слепо улицу. Рођена сам у Краљеву, граду који обожавам. Најлепше тренутке провела сам у њему, сваки део града има своју причу у мом животу. Породица, пријатељи, супруг... све имам ту, на једном месту. Но, то ипак није довољно. Колико год да сам се трудила да опстанем радећи деценију и више уназад нешто је недостајало. Покушала сам да нађем срећу у свему томе, али увек ми је измицала. Завршила гимназију (друштвено-језички смер), а 2001. године уписала Правни Факултет у Крагујевцу који убрзо напуштам. Враћа се у Краљево и почиње да ради у продавници обуће, где остаје десет година...

Норвешка

И тако једног дана супруг и ја решимо да пробамо нешто друго и ризикујемо све што имамо. Решили смо да пронађемо посао у Норвешкој. Ниједног трена се нисмо двоумили око одабира дестинације јер када сумирамо ЗА и ПРОТИВ, Норвешка има најбоље услове за један нормалан живот. Да мало појасним, када кажем „нормалан живот“ ја стварно на то мислим, желели смо да одемо негде где ћемо моћи да радимо и да од свог рада живимо. Лако је било одлучити, мало теже помирити се са чињеницом да ћемо можда морати да се развојимо и најтеже је било наћи оно сто тражимо.

Док је он радио ја сам била кући и сваког дана тражила огласе на интернету, сваког дана сам одговарала на десет и више понуда за посао. Прво смо тражили посао за мужа јер је његово занимање тражено у Норвешкој. Знам да звучи мало невероватно али ми смо након годину дана добили конкретну понуду, тј. он ју је добио. Понуда је стигла а у њој све... радно време, плата, слободни дани... све. Нисмо могли да поверујемо, много пута смо се разочарали до тада. Звали су нас, заказивали разговоре за посао преко скајпа и на крају ниста. Нисмо хтели да одустанемо, да се предамо јер немамо шта да изгубимо. Прихватили смо тај посао, Данило је прошле године 27. маја отишао сам, нисмо знали ни где, ни како. Били смо преплашени, сузе на аеродрому. Неки тренуци у животу се стварно не могу описати речима, туга и страх и километри између нас.

Норвешка је огромна, прелепа и сурова. Сам из једне мале Србије стигао је, да се бори за своје парче неба, за нас двоје.

Уговор је добио на три месеца, све је било супер... само што папири никако нису стизали. За нас из Србије важи посебна процедура за све. У нашем случају проблем је био послодавац, покушао је да Данила превари и на крају је у томе и успео. Једина срећа док је радио је то што је за то време добио другу понуду за посао, за себе и за мене. Вратио се кући, али тек након пет месеци, без папира. Мало је одморио и опет натраг, овога пута заједно.

Ја сам била престрављена од пута, посла, свега новог. Прво што смо урадили било је да проверимо шта се дешава са дозволом за рад и наравно опет лажи. Морали смо да идемо на ново радно место и ризикујемо, рекли смо шта се дешава да постоји неки застој са Дачовим папирима. Имали смо среће јер наишли само на добре људе, који су пристали да сачекамо ту у хотелу шта ће даље бити. Да несрећа буде већа, стигао је мејл – ОДБИЈЕН. Шта сада? Све из почетка, нови уговор са новим послодавце и чекање, чекање које убија. А у Норвешкој све

се ради споро. Они једноставно не разумеју како је то када постоје ограничења, не схватају шта значи виза, не знају јер их не занима. И коначно, 21. јануара 2015. године опет мејл „Dear Applicant You have been granted a residence permit“. Срећи нема краја, сузе на све стране, пада камен са срца... камен, камење. То значи да остајемо, да радимо, да стварамо. У трену смо заборавили сву пагњу, страх, сваку непреспавану ноћ.

Ја сам морала да изађем из земље, опет због визе али сада више ништа није проблем јер када се вратим добићу дозволу на основу супругових папира.

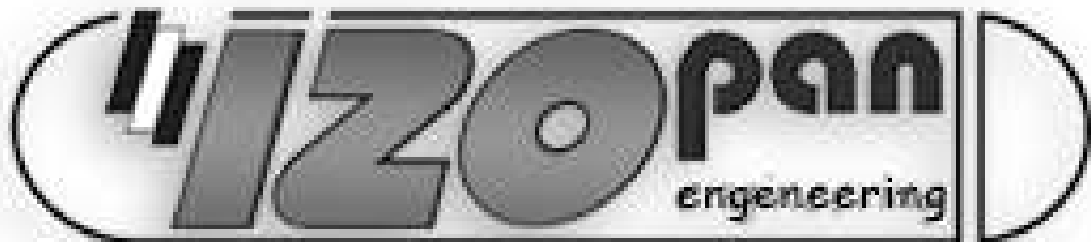
То за нас значи само једно, нормалан живот... проширење породице, дом, летовање... све оне уобичајене ствари једног уређеног живота.

Није лако, много се ради, радимо оно што смо мислили да никада нећемо морати. Није ми жао, уживам јер сада знам да за нас постоје могућности које у Краљеву нисмо имали. Сада се више смејемо, нема мрзовољних јутара... Невероватно је како се човек навикне на нормалне околности, све се решава уз осмех, сваки разговор почиње тако. О новцу нећу ни да пишем, нисам умела да се понашам када сам примила своју прву плату, нисам навикла да знам да имам и да могу.

Трновит пут смо прошли, али нисмо одустајали. Загризли смо за неким бољим животом. Недостаје ми мој град, недостаје ми тај мирис после кише али ја нисам отишла јер није било љубави, отишла сам јер није било могућности. Мислим да сви одлазе због исте ситуације, због жеље за бољим. Сви који су отишли, остали су, ма колико да је тешко, тамо негде. Подржавам свакога ко има вољу и храброст да покуша. Можда смо имали и мало среће, вероватно. Ја идем и остајем...

Када је ово писмо на Сица групи објавио Ненад Вранић, у једном од коментара, Марија Станков је написала следеће: Садржај текста је да покаже да нигде није лако и да нигде не цветају руже, већ да треба имати циљ и борити се за њега. Ма где вас живот одведе само гурајте напред, ништа није немогуће за онога ко зна шта жели. Ми смо наш циљ остварили. Норвешка је дивна ...Велики поздрав за све!

Марија Станков

Ratina 400A, Kraljevo 36000, Srbija

Telefon: +381. 36. 5862. 366, Faks: +381. 36. 5862. 367

<http://www.izopan.rs>

OBRADA I PRODAJA STAKLA

**СВЕ ПРЕТХОДНЕ „СИЦА“ ЧАСОПИСЕ
ПРОНАЂИТЕ НА САЈТУ SIDZA.RS**

О НАМА

ДОНАЦИЈЕ

PDF ЧАСОПИС

КОНТАКТ

ШТА ЋУ СУТРА

Дугогодишњи дописник „Политике“ Мирољуб Мишо Дугалић недавно је објавио књигу „Шта ћу сутра“ о којој у ауторском уводнику каже:

Наслов ове књиге може бити чудан и неразумљив, осим новинарима, посебно оним когама који раде у редакцијама дневних новина или електронских медија. Јер, нама се радни дан не мери сатницом већ темом, термином догађаја о коме пишемо, расположењем саговорника, доступношћу извора података... Тако, крај је дневном послу тек када уредницима, обавезно у предвиђеном року, стигне извештај, рубрика, репортажа... Требало би онда да уследи „слатки“ предах и буде тог задовољства, најчешће до вечери, до пред први сан, када све поквари запитаност новинара: Шта ћу сутра? Наравно, одговор на то птање, такође, колико сутра, тражиће и уредници. Та невоља је још и већа када се, рецимо, на подручју са којег извештавате ништа важно не догађа, ништа што би изазивало новинарску, а и

пажњу јавности. Што се мене тиче, на послу дописника „Политике“ из Краљева, таква је ситуација више од три деценије.

Стога је, у данима без „таласања“ и помањкања тема, настао и текст „Да л` да га бацим“. Што би се рекло, прича из „круга породице“ о баналном догађају, о судбини старог електричног шпорета, која отвара овај књижни блок. Неочекивано и за мене као аутора изазвала је пажњу читалаца, па сам имао дозволу од уредника да одговор на поменуто питање с насловне стране тражим до прекосутра...

После ове, помало и шаљиве уводне речи, а уз сагласје са често цитираном мисли познатог енглеског песника Мерју Анролда да је : „Новинарство књижевност на брзу руку“, или других мислилаца у смислу „штете“ коју новинарство наноси књижевности ја, без књижевних амбиција, читаоцима ове књиге неколико репортажа о необичним људима и дешавањима, које су током три протекле деценије објављиване у „Политици“. У другом делу књиге штампани су моји новинарски текстови о неким изузетним збивањима у Краљеву и околини.

Знам, при том, да то „памте“ и разне дигиталне справе, те да је овакво новинарство у поустајању пред „крајом“ професије од, рецимо, „Гугла“ и „Фејсбука“ па је и све мање читалаца „принта“. Нека, ипак, уз наговор уредника ове књиге, пар тих мојих новинарских текстова са пожутелих страница новина. Увек је то било привлачно, а у моје време баш онако како је певао Миладин Шобић, југословенски Боб Дилан. Он, сећате се, у песми под насловом „Читам старе новине“ пева: „Градом журе лица нова/ свако пита `ђе је лова/ Ја читам старе новине/ Читам неке старе новине...“.

ul. Kraljeva 10 BEOGRAD, TEL: 011 2600 200 001-222
 mob: 067 11-222
 www.sdfist.rs e-mail: info@sdfist.rs

НАРЦИСУ У ПОХОДЕ

Ова манифестација првобитно се звала „Берба нарциса“, али је име промењено у „Нарцису у походе“ јер је нарцис од 2010. заштићена биљна врста.

- Не идемо да беремо нарцисе, него да се дивимо овом цвету у његовом природном станишту – каже Краљевчанка Рада Вукосављевић. - Појединачно убран цвет неће искоренити нарцисе на Столовима, али када би то урадило неколико хиљада људи, то може да угрози ову биљну врсту.

Више од две хиљаде људи уживало је у лепотама планине Столови код Краљева. На једној од најстаријих планинарских акција „Нарцису у походе“ су 66. пут организовано кренули од села Каменица до највишег врха Усовица. Ова манифестација у организацији краљевачког ПСД „Гвоздац“, и уз подршку националног Планинарског савеза и краљевачке Туристичке организације, привукла је заљубљенике у природу из свих крајева Србије.

Ведро небо, проплани пуни нарциса и задивљујући поглед - довољан позив заљубљеницима у природу да дан проведу пешачећи Столовима. Без журбе. Гости да не пропусте ниједан утисак, Краљевчани да се подсети зашто пењање уз ту планину никада не досади.

Дуже од деценије нарциси су заштићена врста. Падине овог масива који се са јужне стране издиже повише Краљева, манастира Жиче, Матарушке Бање, тврђаве Маглич и Ибарске клисуре, као ретко где у Србији средином маја буквално се забеле цветовима дивљег нарциса, а планинари не пропуштају прилику да уживају у овом мирисном цвећу и чарима нетакнуте природе.

И док су могли да уживају само у погледу на њих, другу атракцију планине су готово сви мазили. Планинарска траса, све до Усовице, врха Столова на надморској висини од 1.375 метара где и расту најлепши и најмирснији нарциси, дугачка је 20 километара са висинском разликом од 1.000 метара. Они слабије кондиције могли су да користе и краћу стазу чија је дужина 11 километара са успоном од око 700 метара.

Уживајући у столетним шумама, ливадама и пропланицима, планинари су на Усовици, подно православног крста високог 33 метра, могли и да из непосредне близине виде и крдо полудивљих коња који готово четири деценије опстајавају на овом планинском масиву.

„Чим долазимо поново, допада нам се јако. Волим дружење са коњима. Иначе смо љубитељи природе - цело планинарско друштво“, каже Драгана Баралић из планинарског друштва „Каблар“ из Чачка.

„Први пут сам овде, највише сам кренула због коња и због нарциса наравно. Има доста станица где може да се попије храни чај, вода и тако“, додала је Катарина Ристић из Бруса.

„Увек сам добродошао, увек остају добре успомене. Долазим радо овде, исти смо људи, сви су љубазни“, каже Марко Соршак из Марибора.

Најупорнији су прешли 21 километар и попели се на 1.375 метара надморске висине. Са највишег врха Столова сишли су до планинарског дома и села Брезна.

„Имамо преко две хиљаде људи овде на стази. Дивна акција која траје већ од педесетих година прошлог века, и ево сами видите све ове лепоте, све ово што се види. Зар не позива да дођете и следећи пут?“, изјавио је организатор акције Александар Лазовић из ПСД „Гвоздац“ у Краљеву.

Аутомобиле, моторе и квадове полиција није пуштала на стазу. О безбедности учесника бринуле су екипе хитне помоћи и спасиоци.

Коришћени делови извештаја РТС и Вечерње новости
Фотографије: Стеван Стефановић

ВЛАДИКА НИКОЛАЈ О ИСПОСНИЦЕ СВЕТОГ САВЕ

Ако желиш да видиш најчудније место које припада Студеници, али је ван ње, треба да поћеш северно од манастира, кроз предео звани Немањина кула. Иде се уз брзу жуборну реку Студеницу. На левој страни видећеш извор и каменолом белог мермера, који је Немања употребљавао за зидање своје Велике цркве. Мало даље идући кроз шуму, моћи ћеш да свратиш на обалу реке да се напијеш освежавајуће минералне воде, која је веома лековита. После отприлике једног сата хода, пређи реку преко једног узаног дрвеног моста и скрени лево, а затим узбрдо. Прођи ћеш најпре кроз предео са необично малим дрвећем, док не доћеш до границе светог земљишта са необично густом и лепом шумом, где је дрвеће поштеђено секире и где би било проклетство јести месо. Тако је правило Светог Саве – свако ће ти тако рећи. Та шума и земља припадају Савиној кући тишине (испосници). Иди још један сат кроз шуму док се пред тобом не укаже чаробна зелена долина. Прећеш мали, сребрнасти поточић и – ту си у Доњој испосници, одакле мораш да се пењеш отприлике још пола сата, док не стигнеш до Горње испоснице. У Доњој испосници ће те дочекати два до три монаха из братства Студенице. У њиховој једноставној кући, показаће ти малу капелу, у којој они строго, практикују молитвено правило које је прописао Свети Сава. Братија ће те примити веома љубазно, али ће ти само један од њих одговорати на питања. А на питања, која су искушење лична и световна нећеш уопште добити одговор. Јер, молитвена тишина је њихова атмосфера.

Сада идеш узбрдо кроз борову шуму и убрзо ћеш се наћи изнад провалије. На десној страни стоји високи зид једноставне стене, кроз коју је просечен пролаз и на неким местима није шири од пола метра. На левој страни, видећеш готово вертикалну падину, покривену стенама великим као и колибе, побациане у неред у виду неких цинови разбацали у међусобној борби. На дну ове фантастичне панораме тече Студеница, не жуборећи већ грмећи. Посетиоци са slabим нервима враћају се назад, да би избегли несвестицу и губитак стабилности. На крају, доћеш до узаног полукружног отвора, и наћи ћеш испосницу Светога Саве, његову кућу тишине. Као ластино гнездо прилепљено за стену стоји конструкција од камена и хрстових греда, сада скоро у распадању. Испод зграде налази се бунар са врло мало воде, која се носи болесницима. Бунар се зове каца.

Ко је икада могао замислити да би краљевски син изабрао тако страшну литу за своје пребивалиште радије него дворски живот? Сава је то изабрао за своје привремено повлачење у самоћу, док је био у Србији; исто као што је употребљавао испосницу у Кареји док је био у

Светој Гори. Он је ово практиковао не само док је био монах или старешина манастира, већ и касније, када је био архиепископ. Занемаривао је своје тело да би дух господарио над њим. Он је своме телу ускраћивао готово све, што му је природно било потребно. Духовни резервоар је морао бити обновљен, а испосница му је најбоље служила за обнову духовне снаге. Он је био сувише дуго и много у народу, путујући, проповедајући, слушајући, поправљајући, радећи, зидајући, заиста претерано много са народом и природом. Потребан му је био директан и неузнемираван додир са Богом, додир његовог духа са Божјим Духом. Сваки љубавник воли самоћу. Савина љубав за Христа терала га је у самоћу. И шта је све он радио у својој усамљености, само је Богу познато. Претпостављамо да је ту поступао исто као и у својој првој испосници у Кареји. Другим речима, он је настојао да замени свој живот и мисли Христовим, следујући речи апостола: „Ја не живим, већ Христос живи у мени“ (Гал 2, 20). Живети у Христу, мислити као Христос, имати љубав Христову, чинити вољу Христа Бога, то значи бити као Христос у сваком погледу. Ово је био циљ подвига свих пустињских отаца на Истоку. Нема сумње да је то био и Савин циљ у његовом месту тишине.

Тешко је претпоставити да се Сава повлачио у испосницу сваког поста, као што су чинили велики испосници у пустињи, већ је свакако ишао према приликама. У Србији није он могао бити обичан пустињак. Бог га је послао да ради у народу и за народ. У њему су се сретали Исток и Запад у пуној хармонији. Био је наклоњен дубоком размишљању као источњак, а енергичан у акцији као западњак. Обе ове особине или таленте је он развијао до савршенства. У суштини, међутим, ту је лежала велика духовна снага, употребљена једном за један, а други пут за други циљ.

После извесног времена проведеног у испосници, Сава се, препорођен као и обично, враћао у Студеницу, да обрадује и учврсти целокупно братство својим присуством. Тада је поново полазио на своја уобичајена путовања по целој земљи, да као и раније проповеда, учи, зида и ради међу Србима.

Из књиге Живот Св. Саве владике Николаја Велимировића

 PayPal
sidzacasopis@gmail.com

КРАЉЕВСКИ СЛОВАР

Из необјављеног рукописа припремљеног за књигу, у наредним бројевима Сице објављуваћемо део пописа речи, израза и фраза краљевчана које је годинама прикупљао и записивао, али нажалост није стигао да их објави Душан Дуле Стојић, новинар и песник.

Сица ће се потрудити да уз Вашу помоћ, на годишњицу Дулетове смрти објави ову необјављену књигу.

О

Одртавет; одртавео-ла – остарити, оматорити; остарио-ла, оматорио-ла, посенилио постао „матора дртина”

Ојакутит – ојадити, десетковати, потаманити, уништити: обично се каже када град уништи род у њиви, башти, воћњаку; кад криволовци потамане дивљач у шуми или рибу у реци, кад лопови однесу из куће све што вреди...

Окровит – окровити, направити (подигнути) кров на тек озиданој кући или каквој другој грађевини; поправити оштећења на крову - заменити дограјали или поломљен покров-цреп и сл. „само да не кисне”

Октомбар – октобар (десети месец у години)

Оманут, омањује – омашити, омашује (мету, циљ); (досл.): оманути, изневерити, не испунити дату реч, преузету обавезу

Олешит – ојадити (од батина), потаманити, покрсти све, опељешити

Омлати-т – (досл.): омлати-ти (плодове с неке воћке током бербе); очас завршити започети посао, бацити- разбити нешто о ледину, бетон

Омркнут – радити шта напољу - на њиви, ливади, у шуми (или светковати) до мрака

Ондак – онда

Онега – онога: с онега света; с онега и с овега краја

Онију (људи, дана) – оних (људи, дана)

Ономадне, ономадице – пре неколико дана: накјуче

Опајдар(а)-чина – препредена, зла жена, аброноша, торокуша, потрепкуша

Опандрчит; опандрчио-ла – ударити кога руком, мотком или другим предметом, пасти; преминути, преминуо (нарочито кад је изненада)

Опаучи-т – удари-ти некога снажно (руком, мотком, коцем, лопатом): „Море, опаучи га да се пуши!”

Оплеви-т – (досл.): оплеви-ти: очисти-ти, пребрати зрнење пшенице или других житарица од остатака траве, земље; повртњак од траве или корова

Опичи-т (се) – удари-ти се(бе) или кога другог каквим предметом или руком; кренути неким правцем како и куд год, само право;

Опоравит се – оздравити; доћи себи после пијанства, економски ојачати, довести себе и „ствари“ у устаљени, уобичајени ред и поредак

„Опрем (добро)!” - одговор на вербалну провокацију: “Неће моћи!” “Не дам!”, “Нећу!”; (иронично): “Доћи, даћу ти”, “Еве ти га, на!”, “Мало (морген) сутра!”

Опучи-т се – обори-ти, пасти, обруши-ти се, стровали-ти се

Ора, орај и орас – орах (и стабло и плод)

Осоколит – остварити завидан успех, свршити добро неки посао

Остал и астал – сто за ручавање (астал); славски сто

Остарат, остарао и остарео – остарити, остарио

Остаља-т – оставља-ти (напуштати) некога, или нешто (туршију)

Остругат, и оструга – (досл.): остругати кору с дрвета, блато с опанака; простирка од сламе;

Отале – одатле, одавде(од - са тог места, те тачке): „Море, марш отале!”

Отарасит се – ослободити се нечег непотребног: одбацити сувишан терет, ратосиљати се беде (сиромаштва или какве друге невоље)

Отровамо се – отровасмо се, потровамо се

Офикуша - превејана, лукава жена, намигуша

Оцо – отац од миља, али у псовци погрдно: „Јебо ли те твој оцо!”

Очебушит – откинути, закинути

„Очињег ми вида!” – (фиг.) „Очију ми мојих!” (уобичајена заклетва - потврда истинитости неког исказа или тврдње у разговору): „Очињег ми вида тако ти је било!”

Ош, ол, оли? – Хоћеш ли?

Оштроконђа – опасна, дрска и лукава жена

П

Пазар-ит – пијаца, пазариште; куповина, паазрити, купити шта

Паламар – овећи комад одсеченог или откинутог меса, сланине, хлеба али и дрвета (мотка, батина)

Пандур(чина) – полицајац

Панути, пане – пасти, падне (с бицикла, с неба, са дрвета): “Киша само што не пане”; (фиг.): “Пао ко с крушке!” (дошао изненада) - изненађен, затечен каквим сазнањем

Пакче, пакчад, пакчићи – пас, псето, пси, псићи; (фиг.): неваљала, безобзирна деца, обично своја: „Уф, душу ми изедоше она мо(ј)а пакчад!”; понекад, каже се и за групу безобзирних младића, па и за целе породице из суседства које су на лошем гласу

Палавурдија и палафурдија – група беспослених млађих момака

Палац – најдебљи прст на рукама и/или ногама; кратка, обично дрвена пречага на точку запрежних кола, паок

Паок – једна од пречага на точку запрежних кола, обично их има (најмање) осам на једном точку

Паламуди-т, паламуђење – изврће; извртати чињенице, прикривати истину

Паламуда, паламуђевина – онај који изврће, забашурује - пркрива чињенице; забашуре-на истина - лаж, превара

Наставак у следећем броју

TRANSPORT ROBE

U SRBIJI I INOSTRANSTVU

TOKALIĆ D.O.O.

Kraljevo,

Deseta Jovačka br. 124

TELEFON:

065 6000 910

e-mail:

nenad_tokalic@yahoo.com

ИСТОРИЈА САДАШЊЕ КАФАНЕ „СПОРТ“

Кафана Спорт на овом месту иза Дома војске се налази већ више од четврт века. Старији Краљевчани памте да је пре ње ту била кројачка радња. А још пре тога у истој згради од шездесетих до осамдесетих година прошлог века смењивале су се популарне кафане Косовски божур и Кнежева вечера.

Пре Другог светског рата у улици Кнеза Михаила (касније Чачанској и Танаска Рајића) са десне стране идући од трошарине (која је била отприлике на локацији Дома војске) па према Ратарској школи налазила се крчма Драгачево (тамо где је сада кафић 22) коју је водио Милован Томовић из Ласца. Милована је септембра 1941. године убила немачка патрола. Драгачево је касније водила његова супруга Миља. А у улици Војводе Степе број 1, преко пута Саборне цркве, на месту садашњег представништва Геталдуса, крчму под именом Добра срећа је 1933. године отворио Краљевчанин Драгољуб Димитријевић, кога су Немци стрељали октобра 1941. године. Кафана је после рата национализована.

Драгачево и Добру срећу овде помињемо због малог подсећања на историју старог Краљева и како би показали да је простор на коме се данас налази кафана Спорт одувек био као створен за кафану и науку о кафанама – кафанологију.

Ову кафану у краљевачкој Старој чаршији многи зову „Код Ане и Жане“. Отвара се прва у граду, чим сване. За ранораниоце, случајне пролазнике и сталне госте међу којима су комшије, родитељи са децом, радници комуналних предузећа, поштари, пензионисани и запослени доктори, директори, адвокати, судије, војна лица, службеници, трговци, ватрогасци...

Атмосфера у кафани и у њеној башти је увек пријатна, домаћинска, старочаршијанска. Ту се не чује турбо-фолк музика и никада се није примио турбо-фолк разговор. Храну спрема врхунска куvariца, само од свежих намирница у најсавременој кухињи. Сва пића која треба да се служе хладна – хладна су, а врело је све оно што такво треба да буде.

После Јеле у смену долазе њене ћерке. Жана, озбиљна као и сваки званични оснивач фирме, Ана, незванични али веома агилни портпарол кафане и најмлађа Маја, као помоћ у шанку. Син Раде, факултетски образован, води књиговодство кафане. Породица живи и ради сложано и по томе служи за пример не само угоститељима већ и целој краљевачкој чаршији.

ИнфоКраљево

Драган Трифуновић Цинцер

ЛЕГЕНДАРНА ДИСКОТЕКА ИНТЕГРАЛ

Било је то некада... У земљи која више не постоји, у времену које се никада више неће вратити... То је оно прво што је, вероватно, пало на памет посетиоцима несвакидашњег музичког времеплова који је, захваљући Народном музеју у Краљеву и изложби „ЛП – Историја грамофона и златно доба плоча“, заустављен у нашем граду.

У таквом амбијенту, времеплова који плови захваљући носталији и сећањима, уприличено је, у сарадњи са часописом Сица, несвакидашње вече сећања на дискотеке које су радиле у Краљеву седамдесетих и осамдесетих година 20. века, као и на музику која се са грамофона и грамофонских плоча слушала тих година.

За музичку атмосферу тог времена био је задужен, Драган Трифуновић Цинцер који је, 1976 године у просторијама Месне заједнице „Женева“ отворио дискотеку „Интерграл“ заједно са својим тадашњим партнером Милом Мартићем. Касније, 1979. и 1980. године, дискотека „Интеграл“ је привлачила бројну публику и на спрату некадашњег „Дансинга“ поред Ибра. Иста екипа организовала је и незаборавне новогодишње журке у чувеној „Пивници“ испод тадашњег ресторана „Карановац“, у данашњој Београдској улици.

Било је интересантно пратити понашање малобројних, махом времешних, посетилаца краљевачког музичког времеплова како су са нескривеним одушевљењем реаговали на сусрет са музичким направама из тих седамдесетих година XX века, грамофонима, плочама, звучницима, ондашњим стробовима и другим направама за обавезни лајт шоу који је тада, као савремене светлосне ефекти данас, био задужен да сасвим обичне просторе бар на час претвори, пратећи ритам музике и ритам емоција публике, у места снова и маште.

Само ретки су у тим тренуцима одолели да се не маше за свој мобилни телефон како би бар на трен, у по којој фотки, заробили своје емоције изазване поновним „сусретом са младошћу“. Тај краткотрајни блесак екрана мобилних телефона, који су били својеврсни „падобранци – уљези“ у краљевачком музичком времеплову, имао је ефекат хладног туша који је, код већине, распршио илузију повратка у младе дане.

Искре у очима изазване поновним уласком у Диско заменило је сетно расположење манифестовано чињеницом да је већина посетилаца брзо налазила своје место на коме су, седећи, слушали музику која их је, бар на трен, вратила у младост.

За плес – игру, без чега ни једно место није Диско, била је расположена само једна прелепа девојчица предшколског узраста, која је како то већ само деца знају, „на кеца“ одреаговала на добру музику изазваши своју баку да јој се, бар на трен, придружи.

Остали су остали... Седећи замишљени или разговарајући шапатам о временима прошлим!

Краљевачке новости

Истраживање се обавља на 0,5 ха преко којих ће прећи аутопут – локалитет Дивље поље, Ратина код Краљева

ТАЈНЕ НАРОДА КОЈИ ЈЕ У РАТИНИ ЖИВЕО ПРЕ 6.500 ГОДИНА!

У каквим кућама су живели, чиме су се хранили ратински Винчанци? Зашто су куће спаљивали, где су се сахрањивали? Где је и зашто нестао народ који је на тлу данашње Ратине живео 4.500 година пре Нове ере? О томе пишемо у овом тексту...

Након посете археолошком налазишту Дивље поље на ободу Ратине изнад Ибра већ данима сам фасцинирана чињеницом да су пре невероватних 65 и више векова на том простору живели неки људи. Припадали су Винчанској култури – млађе камено доба од 5.400 до 4.500 године. На терену на коме је данас Доња Ратина имали су своје село, у пространим кућама огњиште, ткачки стан, гајили су житарице и животиње, ишли у лов, спремали ручак и зимницу, деца су трчкарали пољима, играла жмурке између кућа, вероватно чувала стада, правила играчке...

Око 300 година су ту живели, на месту које сам прозвала „Ратинским виром“, парафразирајући назив надалеко чувеног Лепенског вира крај Дунава. Замислите шта се све у савременој историји догодило у последњих 300 година. Јесте време онда спорије текло, али ко зна шта се све догађало за та три века! Ови наши Винчанци су се, као и сви људи одвајкада, смејали, радовали и туговали, трговали... и онда нестали. Зашто?

Где су отишли? Зашто их на том простору вековима нико није наследио? Где су се сахрањивали, јер људских остатака готово да нема, зашто су куће спаљиване, чини се појединачно, а не у хаотичном пожару? То су велике тајне Винчанске културе.

Те тајне прекривају и археолошко налазиште Дивље поље у Ратини, на коме се од октобра прошле године интензивно спроводи ископавање на површини од пола хектара. Неолитско село је заузимало чак 10 хектара, али се ископавање обавља само на делу преко кога ће за неки месец прећи аутопут. Да, ово археолошко налазиште ће бити уништено. Али да није изградње аутопута, не би ни било овако студиозно истражено, као што није истражено оних осталих 9,5 хектара.

Ископавањима руководи проф. др Славиша Перић из Археолошког института, стручњак за неолит, већ годинама руководиоца истраживања знатно већег и богатијег налазишта Дреновац код Параћина. Професору Перићу захваљујемо што је стрпљиво одговарао на наша бројна лаичка питања.

Професоре, где се ово налазимо?

– На локалитету Дивље поље у Ратини, непосредно изнад ушћа Ибра у Мораву, на остацима једног неолитског насеља, прецизније из млађег неолита, који је опредељен у оквиру Винчанске културе. Она је трајала од 5400. до 4500. године пре нове ере. Претпостављамо да је

ово насеље постојало око 300 година при крају тог периода, негде од 4800-4500. пне. Ископавање обављамо на периферији већег насеља, које је заузимало око 10 хектара, са изузетно повољним положајем: безбедним од поплава, са добрима прегледом терена, повољним условима за развој земљорадње, риболов...

Где се простирало тих 10 хектара – уз Ибар и Мораву или...?

– Не, заузимало је цео овај доњи део савременог насеља Ратина. Све ове куће које видимо саграђене су изнад неолитског насеља. Иначе, припадало је групи мањих винчанских насеоби-на, јер у Србији имамо неолитских насеља која се простиру и на 50-60 хектара.

Шта нам можете рећи о овом нашем винчанском селу? Кад кажемо „праисторијско насеље“ углавном замишљамо некакве колибнице.

– Ово су много озбиљније грађевине. Њихове куће су имале средишњи део од дрвене конструкције, између дрвених стубова било је пруже и онда је све са обе стране облепљено глином. Зид је био дебео и до 40 центиметара. То је била моћна архитектура. У том млађем периоду Винчанске културе имамо поуздане доказе да су Винчанци градили и куће на спрат, тако да су били добри познаваоци статике и архитектуре. Стамбени објекти су углавном били уједначених димензија 10 x 5 метара, 12x6, у основи то буде и 70 квадрата, по две-три просторије...

То је и за данашње појмове сасвим солидна квадратура! Чиме су се бавили, како су живели, шта су јели ови наши ратински Винчанци?

– Овде су се по свој прилици интензивно бавили земљорадњом, јер имамо велики број камених жрвњева на којима су млели жито, и авана. Нашли смо и велики број тегова за које претпостављамо да су коришћени приликом риболова. Сама локација указује да је ово била житница, да су имали рибу и да је горе негде у залеђу било ловиште, јер они су и даље ловили, без обзира што су имали домаће животиње. Познавали су ткање, нашли смо тегове који су били део вертикалног ткачког “стана”.

Каква је клима била тада, које домаће животиње су могли имати?

– Клима је била готово иста као данас. А и домаће животиње – у то време већ имају припитомљене овце, краве, козе, свиње... а и кућне љубимце, псе и мачке. Свима им је овде било фино, плодно. У исхрани су користили и масноће, млеко и сир, мед.

Колико је становника могло да има цело насеље?

– У једној кући је било до шест до седам чланова. Међутим, ми тек треба да подигнемо овај слој и да видимо да ли испод има неких још старијих трагова, али ова периферија је углавном једнослојна. У насељу од десетак хектара могло је да живи пар стотина људи истовремено, али – подсећам вас да не знамо да ли су све ове куће истовремено егзистирале. То је ствар даљег проучавања.

Рекли сте ми да су насеља била врло уређена, наведите нам неки пример.

– Ево, имамо овде једну јаму у којој је одбациван керамички материјал и има доста животињских костију. Дакле, постојало је посебно место где се одлагао отпад. Иначе, карактеристика овог дела насеља је изузетно мало животињских костију. То може бити последица киселог земљишта у коме су се кости распале, а можда су их негде одлагали. Нису бацали кости и отпад којекуда, водили су рачуна, били су рационални. У Дреновцу смо радили анализе пода куће и закључак је да су били савршено чисти. Водили су рачуна о оријентацији кућа, о ентеријеру, естетички, сваки керамички предмет је био на неки начин украшен... Куће су збијене, нема класичне окућнице, што значи да су животиње држали негде ван села. Вероватно су имали и некакву септичку јаму за своје потребе. То говори о њима у много позитивнијем смислу него што се мисли кад се каже „примитивне заједнице“.

Има ли трагова духовног живота, религијског можда?

– Што се тиче духовне културе, углавном се највише података црпи из начина сахрањивања. А за то смо ускраћени, о чему ћемо касније опширније говорити. Међутим, имамо антропоморфну и зооморфну пластику, винчанске фигурине су углавном представе жене са наглашеним облицима и то се доводи у везу са плодношћу земље и култом велике богиње Мајке, а који је у вези са развојем земљорадње. Те фигурине су обично поломљене, некада се налазе у кућама, некада ван кућа, не знамо како су их користили, да ли се ради о украсним или употребним предметима.

Да ли су Винчанци имали писмо?

На заједничком послу археолози и помоћни радници,
Дивље поље, Ратина код Краљева

– Не. Да би једна заједница имала писмо, потребно је да сазри потреба за писмом. Да бисмо нешто назвали писменим потребно је да се у више случајева јавља на једном локалитету, да се у истој форми јавља и на другом. На винчанској керамици постоје неки урези, који могу бити обележаваће количине или неке трампе, али то не можемо назвати писмом. Прича о винчанском писму је неоснована. Винчанска култура је толико високо развијена и толико квалитетна да јој не треба додавати ништа што није имала.

Да ли у нама данашњима може имати некаквих трагова Винчанаца?

– Тешко, тешко... Говорити о вези Срба и носилаца винчанске културе је неосновано, неутемељено. Видите, сва ова црвена боја је последица горења, све те куће су биле спаљене...

Зашто спаљене?!

– Е, то је велика тајна! Зашто су куће спаљене – то питање је актуелно већ дуги низ година. Једни тврде да се ради о ритуалном спаљивању приликом смрти најстаријег члана, други да се радило о најезди неког новог становништва... али нема трагова разарања. Углавном се затиче материјал тамо где је и био у време употребе.

Можда је просто избио пожар?

– Нема ни жртава. Да је био општи пожар, неко би страдао, нејач, стари људи... Њихове посуде су оригинално биле црне боје. Оне које налазимо у спаљеним кућама промениле су боју у црвену услед високе температуре. Међутим, посуде које налазимо између кућа су црне, задржале су основну боју, што се не би догодило ако је све горело... Вероватно да су куће појединачно паљене, тешко је претпоставити из ког разлога. За скоро свако винчанско насеље с краја винчанске културе је карактеристично да су куће изгореле.

Можда су спаљивали кад би болест закачила неко домаћинство? Или кад би кренули у велику сеобу?

– Да, али онда би запалили село и отишли, а пожар би био неконтролисан. У случају спаљивања куће због болести, имали бисмо лешеве. Нисмо пронашли ниједан људски остатак! То је проблем у тумачењу винчанске културе, проблем сахрањивања носилаца винчанских насеља. У свим винчанским насељима нађено је врло мало људских остатака. Велика мистерија, заиста...

Можда су преминуле пуштали низ реке?

– Могуће, али онда бисмо кад се повлаче реке или кад мењају корито, некад негде наишли на остатке. Можда да су спаљивали покојнике, али нема ни трагова спалишта.

Како се те тајне – спаљених кућа и „тајновитог“ сахрањивања Винчанаца, тумаче у археологији?

– Тумаче се – упућивањем на нека будућа истраживања, па да видимо шта ћемо открити. Ја годинама водим ископавања у Дреновцу код Параћина, то је једно велико неолитско насеље, и прошле године смо први пут наишли на остатке скелета. Види се да је скелет одрасле особе, неграцилне грађе, доста је страдао тако да је тешко одредити пол, али остаје отворено питање да ли је ту положен па је запаљена кућа или је ту затечен пожаром.

Остаје нам да чекамо нова археолошка открића која ће разјаснити ове тајне. Али и ону највећу – шта се догодило са Винчанцима?! Покривали су простор Србије, дела Бугарске, Румуније, Босне, развили културу за поштовање и онда почетком 4. миленијума једноставно – прохујали са вихором!

– Да, то је чудно за винчанска насеља. На Блиском истоку из те фазе су настајали прави градови, а код нас је замро живот и нема становника. Питање је шта се десило са носиоцима Винчанске културе. На територији Србије је евидентирано око 700 винчанских насеља. Наравно, нека су померана са једне на другу локацију, али је најмање 500 насеља... Занимљиво је и да немамо непосредног наследника у смислу продужетка живота на простору који су заузимали. Прва следећа насеља се јављају тек негде средином првог миленијума пре нове ере, тако да је питање шта се десило са толиким бројем људи.

Има ли у Ратини трагова неких каснијих култура?

– Да, током касног латена (од другог века пре нове ере до почетка нове ере) постојало је једно латинско насиље. Оно је могло да траје стотинак година. Од њихове архитектуре имамо мало остатака, али имамо доста трагова њиховог боравка у виду девастирања винчанских објеката. Откопали смо део латинског рова, може бити одбрамбени ров са палисадама. У слоју је искључиво латинска керамика и зато знамо да је латински, а не винчански ров.

И шта ће бити са овим налазиштем?

– Кад завршимо истраживање, овај део локалитета ће бити предат на градњу, траса пута прелази преко локалитета. Оно јесте значајно, јер свако је значајно, али остаци су такви да не може да се конзервира. Много би скупље дошло измештање, заштита... остаци су трошни, јер су били плитко у земљи. У Дреновцу код Параћина смо направили модел насеља, имамо баљон од 1.200 квадрата и 4 куће смо конзервирани са коплетним инвентаром, али једна кућа је, рецимо, имала чак 90 керамичких посуда. Једна кућа била је вековима прекривена дебелим слојем наплавине и тиме природно конзервирана. Овде немамо таквих налаза, све је било плитко под земљом, овде је био кукуруз јесенас кад смо дошли, и плус кисело земљиште које убрзава распадање.

Да ли ћете проширивати локалитет?

– Не, копамо само у зони аутопута, колико је извршена експропријација. Ми радимо само тамо где ће проћи аутопут, то су тзв. заштитна ископавања. Тако смо 2011. радили на на Павловцу код Врања на 2.500 квадрата, такође неолит.

Да ли је требало забранити градњу?

– По правилу требало би да је била забрањена градња, али није. Ту живе генерације и генерације мештана.

Кад је насеље откривено пре 40-ак година, држава је могла да људима плати ту земљу...

– Градња би требало да буде забрањена тамо где је археолошко налазиште, али је потребно да се таквим прогласи на време, да стручне службе евидентирају локалитет, да га ставе под заштиту, пропишу шта је дозвољено у широј зони, шта у ужој... то је велики и скуп посао.

Радмила Весковић – Портал Круг

Reklame i štampa

NAVIGATOR

REKLAMNA GALANTERIJA

Haјduk Veljkova 2, 36000 Kraljevo
Telefon: + 381 (0)62 311 110
E-mail: tvnavigator@gmail.com

HTZ OPREMA

Награђен је цео ансамбл представе „Трпеле“

БРОЈНЕ НАГРАДЕ ЗА КРАЉЕВАЧКО ПОЗОРИШТЕ

Мало је рећи да је мај 2022. године можда најблиставији у читавој историји краљевачког театра, јер успех који су постигли на престижном Фестивалу "Јоаким Вујић" – ниједном театру у Србији неће бити лако скорије поновити, па Краљевачко позориште данас са правом може да каже да носи титулу најбољег позоришта у Србији!

У Крагујевцу на завршној вечери 58. Фестивала професионалних позоришта Србије „Јоаким Вујић“ су додељене награде у седам категорија. Од укупно 13 награда, у Краљево стиже чак осам!

Награду за најбољу представу у целини, добила је представа Краљевачког позоришта „Црна овца“, настала по тексту Виде Давидовић, а у режији Снежане Тришић. Одлуку је жири донео већином гласова, а у образложењу се, између осталог, наводи:

„Представа узбудљиво и промишљено транспонује обрасце суровости неолиберализма у сценску игру грађену на брехтијанским поступцима, преиспитујући обрасце дехуманизације света, отварајући могућност вођења дијалога са публиком у коме цивилизацијска питања неспорно истичу да идеја прогреса мора да почива на идеји племенитости духа“. „Трпеле“ су на позорницу изнова вратиле катарзу, прочишћење које нема за циљ да нам олакша одлазак кући, напротив. Оне су вапај који подстиче побуну, позив на самопреиспитивање, храброст, нежност и једно коначно: доста“.

Награда за најбољег младог глумца додељена је Владимиру Јовановићу за улоге Лопова и Сиромача у представи Црна овца. Међу четири равноправне глумачке награде чак три су однели глумци представа Краљевачког позоришта! Никола Воштинић добио је ову награду за улогу у представи Црна овца. Горица Динуловић добила је Јоакима за улогу у истој представи. Трећу глумачку награду добио је ЦЕО АНСАМБЛ представе Трпеле!

Ансамбл представе Трпеле, награђен је због тога што „лотресном, истинитом и посвећеном игром, ансамбл представе води кроз мрак насиља и злостављања жена подсећајући на свакодневницу слабијег пола. Улоге које су оствариле Јасминка Хоџић, Александра Ристић, Горица Динуловић, Соња Милојевић, Биљана Талић, Деана Костић и Светлана Миленковић, истовремено граде јединство лика жене стављајући га у различите околности упозоравајући на чињеницу да систем уколико правовремено не реагује од жртве врло често ствара убицу. Својим креацијама остварују сву сложеност проблема породичног насиља“.

Награда за најбољу сценографију, додељена је Снежани Тришић за представу Црна овца, у продукцији Краљевачког позоришта.

Жири Округлог стола критике доделио је представи „Трпеле“ Краљевачког и Шабачког позоришта „Награду округлог стола критике“ за најбољу представу Фестивала.

Образложење:

„Представа „Трпеле“, по тексту Бобана Скерлића и Милене Депола, а у режији Александра Ковачевић најбоље се може описати као ритуал, форма једног обреда, телесног и вокалног изражавања да би се нешто објаснило, да би се нешто прочистило, жртвовало, призивало или тражило. Њени корени сежу до самог античко доба, а вероватно и даље, до племенских плесова или боље речено, до настанка људског рода, настанка човека и жене. Ако баш хоћемо, до Едена, где се Ева први пут огрешила појевши забрањену јабуку. Када су протерани на земљу и Бог није више желео да их штити, како ли се Адам светио?

Снежани Тришић за представу Црна овца у продукцији Краљевачког позоришта припала је и награда за најбољу режију због тога што је „сигурном редитељском руком и солидним познавањем Брехтовог опуса Снежана Тришић је и овога пута показала да сваком сегменту представе приступа темељно са суптилним односом. Префињеним и прецизним редитељским рукописом успоставља код за читање савремене стварности. Промишљеним редитељским изразом омогућава нам да изоштримо перцепцију света у којем живимо. Својим сигурним редитељским поступцима представу посвећује прогоњеним херојима, који упркос свему и после свега, јасно и бескомпромисно бирају људскост и поштење насупрот идеологијама. Редитељка смело води ансамбл и ауторски тим кроз представу са комплексним брехтијанским поступцима, нудећи јасан редитељско-драматуршки концепт, отварајући утопијски простор добротe, поштења и безусловне љубави. Театрализујући живе импурсе стварности редитељка креира комплексну сценску партитуру која нас доводи до трагизма данашњице“.

И Миодраг Динуловић, директор Краљевачког позоришта, усхићен је историјским успехом театра на чијем је челу и, чини нам се, с правом сматра да овакав успех треба да искористе за поправљање положаја установе с којом читав град може да се поноси.

Он је истакао да је очекивао неколико награда за две представе са којима се Краљевачко позориште представило на овом Фестивалу, јер су обе изузетне, али да – није очекивао оволико награда.

Владимир Дато Јовановић и Зоран Церовина у представи „Црна овца“

НАЈБОЉА МЛАДА ГЛУМИЦА

Одлуком стручног жирија 67. Стеријиног позорја, Стеријина награда за најбољу младу глумицу из фонда Даринка Дара Чаленић додељена је Александри Аризановић за улогу ЈА у представи „Флеке“ Краљевачког позоришта, у режији Југа Ђорђевића.

Представа „Флеке“, по оцени публике заузела високо треће место, од свих изведених представа на овогодишњем Позорју, са оценом 4,57.

Марина Миљковић Дабић – Портал Круг

ИЗ КРАЉЕВА У НАЈБОЉИ ТИМ НА СВЕТУ

Кошаркашка бајка краљевачке Слоге уобличена је повратком у суперлигашко друштво после деценију и по, где је Војводина ипак у два меча била боља и отишла у полуфинале прве фазе разигравања. У граду на Ибру не жале превише, јер су уз улазак у друштво најбољих српских клубова добили могућност да се наредне јесени такмиче у АБА 2 лиги и изађу у регион где нису били још од времена Југославије.

Можда би се Краљевчани још боље показали у дуелима са Војводином да су на располагању имали и понајбољег играча Немању Бараћа, али је судбина за њега имала другачије планове. Уместо да заигра Суперлигу са Слогом, Бараћ је после завршене Кошаркашке лиге Србије подвукао црту, окачио патике о клин и окренуо потпуно нови лист у животу и каријери како би се посветио баскету 3x3. И то не било где, већ у најбољем тиму на свету - Убу!

Како је дошло до преласка у краљевачку Слогу?

“Тамо имам једног од најбољих другова (Стефан Матовић пр. ау), питао сам га да ли у тиму има места, јер сам желео да се дружимо и проводимо више времена заједно. Моја супруга је из Крушевца што је близу и одлучио сам да пређем у Слогу која у том моменту није имала амбицију да јури неке претеране резултате“.

А, опет, направили сте можда и највећи резултат у новијој историји клуба...

“Тако је. Дошао је Марко (Димитријевић), окупио око себе добру екипу, рекао бих чак и случајно. Све су се коцкице поклопиле да можемо да направимо добар резултат, што смо на крају и урадили“.

Где си се ти видео у свему томе?

“Одмах сам рекао тренеру да мене статистика не интересује и да само желим да помогнем, на сваки могући начин“.

Слога је направила историјски подвиг, код тебе ипак није постојала жеља да останеш и играш?

“Искрено, мало сам се заситио кошарке. Можда грубо звучи са спортског аспекта, али је тако. Пут којим сам ишао кроз каријеру био је мало тежи. Свашта сам прошао, ишао тамо и овамо. Да не буде схваћено погрешно, све сам заслужио, добро и лоше. Задовољан сам каријерицом коју сам заслужио. А, што се тиче АБА 2 лиге, не знам шта бих ти рекао... И да је АБА лига у питању. Није ми новац приоритет, а откако сам добио ћерку тек су ми се променила размишљања и жеље. Нисам више за неко одлажење ван земље и поготово да будем дуго без породице“.

Тренер Димитријевић нам је у најавној конференцији за новинаре пред сам почетак Суперлиге рекао да је највећа разлика између ове и екипа од пре неколико година у томе што има више локалаца, односно играча из Краљева. Конкретно, од једног прошле године, до се-

дам-осам сада. Сигурно ти је неко од играча који су остали причао и упоредио садашњу и прошлогодишњу ситуацију у тиму?

“Има доста у тренеру пре свега. Марко је дошао са максимално професионалним ставом, такав је човек и тренер. Сваку утакмицу иде на победу и скаутинг се ради до најситнијих детаља. Организација тренинга је била на нивоу, на већем сигурно него претходних сезона. Као што сам рекао, мислим да су се случајно поклопиле енергија, хемија и мотивација међу играчима“, сумира утиске 32-годишњи баскеташ и открива:

“Имали смо ситуацију да нам касниле три плате, ми смо одлучили да ћутимо и договорили да играмо даље, а од људи из управе нам је дато обећање да ће новац бити исплаћен за три месеца од тог састанка. Ми смо се сви погледали у очи, запитали можемо ли толико да издржимо, када смо схватили да можемо рекли смо да ћемо ћутати та три месеца, радити и играти даље. Тренирали смо јако, напорно, уз добру хемију у тиму дошли су резултати. На терену и ван њега сви смо се добро разумели. Ниједног тренутка није било ‘ја’ међу момцима, него само ‘ми’ што је било много важно“.

Познато је да краљевачка публика воли спорт и кошарку посебно, какву сте “комуникацију” имали са њима?

“Одличну, па још онаква хала, леп град... Краљево стварно заслужује резултат који смо направили и публика која је долазила увек је пунила бар једну целу трибину. Било је лепо играти пред пуним трибинама, атмосфера је била добра, а како су резултати долазили било је и боље. Људи на улици су нас препознавали, па би прилазили да причају са нама, доста су нас подржавали“.

Никола Стојковић - Моцартспорт

o.d. „dva B”

OTKUP SEKUNDARNIH SIROVINA

GVOŽDE - LIM - BAKAR - MESING - ALUMINIJUM - OLOVO - PROHROM - AKUMULATORI
- BRAVARSKE USLUGE - SEČENJE I SAVIJANJE LIMOVA I CEVI

KRALJEVO, IZLETNIČKA BB

Tel./Fax: 036/376-453, Mob. tel.: 063/8-128-016